Päihteettömyys - varhaisen puuttumisen malli

19. LOKAKUUTA 2026

HUNTERS JUNIORS RY
Jääkiekkotie 1, 06100 Porvoo, 1103872-5

Sisällys

Toimintamalli toimihenkilöiden päihteiden käyttöön ja varhaiseen puuttumiseen 3
Toimintamallin tarkoitus 3
Perusperiaate: seuran toiminta on päihteetöntä 3
Varhaisen puuttumisen periaate 4
Varhaisen puuttumisen neljä tasoa 5
Taso 1: Huoli herää 5
Taso 2: Varhaisen tuen keskustelu 5
Taso 3: Toistuva tai vakava huoli 5
Taso 4: Toimihenkilö epäillään päihtyneeksi seuran/joukkueen tapahtumassa 6
Välittömät toimenpiteet 6
Tilanteen jälkikäsittely 6
Tukeminen on osa mallia 7
Vastuut 7
Luottamuksellisuus ja viestintä 8
Prosessikuvaus 8

Toimintamalli toimihenkilöiden päihteiden käyttöön ja varhaiseen puuttumiseen

Seura tarjoaa lapsille ja nuorille turvallisen ja päihteettömän toimintaympäristön. Seuran valmentajat, ohjaajat, joukkueenjohtajat, huoltajat ja muut toiminnasta vastuussa olevat henkilöt eivät saa toimia seuran tai joukkueen vastuutehtävässä päihteiden vaikutuksen alaisena.

Mikäli henkilön epäillään olevan päihtynyt vastuutehtävässä, hänen tehtävänsä keskeytetään välittömästi ja lasten sekä muiden osallistujien turvallisuus varmistetaan. Tapahtuma selvitetään viipymättä ja asianomaista henkilöä kuullaan ennen mahdollisia jatkotoimenpiteitä.

Seura noudattaa päihdeasioissa varhaisen puuttumisen periaatetta. Huoli toimihenkilön toimintakyvystä otetaan puheeksi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena on ehkäistä ongelmien muodostumista, turvata seuran toiminta sekä ohjata henkilö tarvittaessa tuen piiriin.

Päihteisiin liittyvät tilanteet käsitellään luottamuksellisesti, yhdenvertaisesti ja henkilön asema sekä mahdollinen työ- tai muu sopimussuhde huomioiden.

Seuran valmentajat, toimihenkilöt ja muut joukkueen toiminnasta vastuussa olevat henkilöt eivät saa toimia joukkueen tapahtumissa päihteiden vaikutuksen alaisina.

Mikäli henkilön epäillään olevan päihtynyt, hänet poistetaan välittömästi vastuutehtävästä tapahtuman ajaksi. Tapahtuma dokumentoidaan ja seura selvittää asian viipymättä asianosaista kuullen. Seura arvioi jatkotoimet tapauksen vakavuuden, turvallisuusvaikutusten, henkilön aseman sekä sovellettavien sopimusten, sääntöjen ja lainsäädännön perusteella. Lasten ja nuorten turvallisuus asetetaan kaikissa tilanteissa etusijalle.

Hunters Juniorsin päihteisiin liittyvä toimintamalli on turvallisuutta, varhaista välittämistä ja yhdenmukaista puuttumista tukeva malli, ei pelkkä kurinpito-ohje.

Toimintamallin tarkoitus

Tämän toimintamallin tarkoituksena on turvata lasten ja nuorten turvallinen harrastusympäristö, ehkäistä päihteiden käytöstä aiheutuvia haittoja, määritellä seurassa yhteiset ja yhdenvertaiset toimintatavat, mahdollistaa huolen varhainen tunnistaminen ja puheeksi ottaminen, tukea toimihenkilöä tilanteessa, jossa päihteiden käyttöön liittyy huolta sekä määritellä menettely tilanteessa, jossa henkilö esiintyy päihtyneenä seuran toiminnassa.

Päihdeohjelman tarkoituksena on nimenomaan määritellä etukäteen, miten päihdehaittoja ehkäistään, miten niihin puututaan ja miten henkilöä voidaan tukea. Yhteiset menettelytavat auttavat myös johtoa ja esihenkilöitä toimimaan johdonmukaisesti.

Perusperiaate: seuran toiminta on päihteetöntä

Valmentajat, joukkueenjohtajat, huoltajat, hallituksen jäsenet sekä muut joukkueen tai seuran toiminnasta vastuussa olevat henkilöt eivät saa toimia tehtävässään päihteiden vaikutuksen alaisena.

Periaate koskee muun muassa:

- harjoituksia
- otteluita
- turnauksia
- pelimatkoja ja kuljetuksia
- leirejä
- pukukoppi- ja oheistoimintaa
- joukkueen tilaisuuksia
- muita tilanteita, joissa henkilö toimii seuran edustajana ja vastaa alaikäisistä.

Valmentajan asema esimerkkinä on junioriurheilussa erityisen merkittävä. Valmentajan roolissa korostuu esikuvana, auktoriteettina ja kasvattajana toimiminen. Kaikkien seuratoiminnassa olevien aikuisten vastuulla on näyttää lapsille ja nuorille hyvää esimerkkiä.

Seuran päihteettömyysperiaate koskee vastuutehtävää, ei henkilön yksityiselämää.

Seura ei lähtökohtaisesti puutu täysi-ikäisen toimihenkilön lailliseen päihteiden käyttöön hänen vapaa-ajallaan, ellei sillä ole selkeää vaikutusta hänen kykyynsä hoitaa seuran tehtävää tai lasten ja nuorten turvallisuuteen.

Varhaisen puuttumisen periaate

Seurassa ei tarvitse odottaa siihen asti, että henkilö esiintyy selvästi päihtyneenä.

Jos toimihenkilön käyttäytymisessä, toimintakyvyssä tai tehtävien hoitamisessa tapahtuu muutos, joka herättää perustellun huolen, asia otetaan puheeksi mahdollisimman varhain.

Työterveyslaitos nostaa varhaisen tuen tarpeen mahdollisiksi merkeiksi esimerkiksi käyttäytymisen muuttumisen, keskittymisvaikeudet, toistuvan myöhästelyn, huolimattomuuden, tehtävien laiminlyönnin, suorituksen heikkenemisen sekä päihtyneenä tai krapulaisena työskentelyn.

Seuraympäristössä huoli voi herätä esimerkiksi:

- toistuvasta myöhästelystä tai poisjäänneistä
- sovittujen tehtävien laiminlyönnistä
- selkeästä käyttäytymisen muutoksesta
- poikkeavasta ärtyneisyydestä tai sekavuudesta
- toimintakyvyn heikkenemisestä
- päihteisiin viittaavista havainnoista
- toistuvista huoltajien, pelaajien tai muiden toimihenkilöiden havainnoista
- päihteiden näkyvästä korostumisesta joukkueen tapahtumien yhteydessä.

Yksittäinen havainto ei automaattisesti tarkoita päihdeongelmaa. Huoli kuitenkin riittää asian ottamiseen puheeksi.

Varhaisen puuttumisen neljä tasoa

Taso 1: Huoli herää

Joku havaitsee muutoksia toimihenkilön toiminnassa.

Toimitaan näin:

- Havainto tuodaan seuran nimeämän vastuuhenkilön tietoon.
- Havainto kirjataan mahdollisimman objektiivisesti.
- Huhuja ei lähdetä levittämään tai selvittämään joukkueen sisällä.
- Arvioidaan, onko kyse välittömästä turvallisuusriskistä.

Kirjataan se, mitä havaittiin, ei diagnoosia tai oletusta henkilön päihdeongelmasta.

Taso 2: Varhaisen tuen keskustelu

Jos huoli on perusteltu, seuran vastuuhenkilö keskustelee luottamuksellisesti toimihenkilön kanssa.

Keskustelussa voidaan sanoa esimerkiksi:

"Olemme havainneet viime aikoina muutamia asioita, jotka ovat herättäneet huolta siitä, miten jaksat ja pystyt hoitamaan tehtäväsi. Haluamme ottaa asian puheeksi varhaisessa vaiheessa. Tarkoituksemme ei ole tehdä oletuksia, vaan keskustella tilanteesta kanssasi ja selvittää, tarvitsetko tukea."

Keskustelussa:

- kerrotaan konkreettiset havainnot
- kuullaan henkilön oma näkemys
- muistutetaan seuran päihteettömyysperiaatteesta
- sovitaan tarvittavista toimenpiteistä
- sovitaan seuranta.

(Työelämän varhaisen tuen mallissa tavoitteena on tunnistaa työkyvyn heikkeneminen ajoissa, käydä keskustelu henkilön kanssa sekä sopia yhdessä tukitoimenpiteistä.)

Taso 3: Toistuva tai vakava huoli

Jos ongelmat jatkuvat tai ilmenee selkeämpiä päihteisiin liittyviä havaintoja:

- järjestetään uusi keskustelu
- dokumentoidaan tapahtumat
- asetetaan selkeät odotukset toiminnan muuttumiselle
- arvioidaan henkilön soveltuvuutta vastuutehtävään kyseisessä tilanteessa
- palkattu työntekijä voidaan tarvittaessa ohjata työterveyshuollon tuen piiriin
- arvioidaan mahdolliset työnjohdolliset, sopimukselliset tai seurahallinnolliset jatkotoimet.

Taso 4: Toimihenkilö epäillään päihtyneeksi seuran/joukkueen tapahtumassa

Tässä tilanteessa **varhaisen tuen prosessi väistyy välittömän turvallisuuden tieltä**.

Välittömät toimenpiteet

- Keskeytä vastuutehtävä
  - Henkilö ei jatka valmentamista, joukkueen johtamista, lasten ohjaamista tai muuta vastuutehtävää.
- Siirrä vastuu toiselle aikuiselle
  - Varmistetaan ensin lasten ja nuorten turvallisuus sekä tapahtuman asianmukainen jatkuminen.
- Älä jätä päihtyneeltä vaikuttavaa henkilöä vastuuseen lapsista
  - Henkilö ei myöskään saa kuljettaa pelaajia tai muita henkilöitä.
- Järjestä turvallinen poistuminen
  - Tilanteessa huolehditaan myös kyseisen henkilön turvallisuudesta.
- Älä selvitä asiaa lasten edessä
  - Tilanne hoidetaan rauhallisesti ja hienotunteisesti.
- Kirjaa havainnot
  - Kirjataan esimerkiksi:
    - aika ja paikka
    - paikalla olleet henkilöt
    - konkreettiset havainnot
    - henkilön käyttäytyminen
    - tehdyt turvallisuustoimenpiteet
    - tapahtuman mahdolliset seuraukset.

Tilanteen jälkikäsittely

Kun välitön tilanne on ohi, seura käynnistää asian selvittämisen.

- Henkilö poistetaan tarvittaessa vastuutehtävistä selvityksen ajaksi
  - Tämä voidaan tehdä turvallisuuden varmistamiseksi ilman, että vielä tehdään lopullista johtopäätöstä tapahtumasta.
- Henkilöä kuullaan
  - Hänelle kerrotaan:
    - mitä on havaittu
    - mihin seuran sääntöön tai toimintaperiaatteeseen asia liittyy
    - mitä häneltä pyydetään selvitykseksi.
  - Hänelle annetaan mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä.
- Arvioidaan tapahtuman vakavuus
  - Arvioinnissa huomioidaan erityisesti:
    - olivatko lapset tai nuoret hänen vastuullaan
    - aiheutuiko turvallisuusriskiä
    - liittyikö tilanteeseen ajoneuvon kuljettamista
    - kuinka vahvoja ja yhteneviä havainnot olivat

        - oliko kyse ensimmäisestä vai toistuvasta tilanteesta
        - miten henkilö itse suhtautuu tapahtuneeseen
        - onko henkilö työntekijä, sopimusvalmentaja vai vapaaehtoinen.
- Päätetään jatkotoimista
    - Seuraamuksia voivat tilanteesta riippuen olla esimerkiksi:
        - varhaisen tuen keskustelu → seuranta → kirjallinen huomautus/varoitus → väliaikainen tehtävistä poistaminen (1kk; 3kk) → sopimukseen tai työsuhteeseen liittyvät toimenpiteet → tehtävästä vapauttaminen.
        - Palkatun henkilön kohdalla työsuhdeoikeudelliset toimet pitää arvioida erikseen. Työterveyslaitos suosittelee työpaikan työkyvyn tuen malliin myös päihdeohjelman ja hoitoonohjauskäytäntöjen sisällyttämistä.

Tukeminen on osa mallia

Seuran päihteiden vastaisen mallin ja siihen liittyvien toimintatapojen ja ohjeistusten osalta noudatetaan seuran arvoja (Autan kaveria – Aktiivinen toiminta – Aina sama suunta) ja toimitaan niiden mukaisesti.

Tätä toimintamallia voidaan kutsua myös välittämisen toimintamalliksi ja sen tarkoituksena on auttaa ja tukea haastavassa tilanteessa olevaa seuratoimijaa mahdollisuuksien mukaan.

Jokaisen seuratoimijan tulee muistaa kaksi asiaa:

1. **Päihteiden vaikutuksen alaisena ei toimita lasten ja nuorten kanssa.**
2. **Jos päihteiden käytöstä on muodostumassa ongelma, siihen kannattaa hakea apua mahdollisimman aikaisin. Avun hakemista ei pidetä seurassa epäonnistumisena.**

Vastuut

Kuka tahansa seuratoimija → ilmoittaa turvallisuuteen liittyvästä huolesta.

Joukkueenjohtaja / vastuuvalmentaja → reagoi välittömästi tilanteeseen ja huolehtii lasten turvallisuudesta.

Toiminnanjohtaja / valmennuspäällikkö → vastaa asian selvittämisestä ja varhaisen tuen keskustelusta oman vastuualueensa mukaisesti.

Puheenjohtaja → vastaan tilanteista, joissa asia koskee toiminnanjohtajaa, valmennuspäällikköä tai muuta seuran johtavaa henkilöä.

Hallitus → käsittelee asian silloin, kun tarvitaan seuran toimielimen päätös tai asia on seuratoiminnallisesti merkittävä.

Luottamuksellisuus ja viestintä

Päihdeasioita käsitellään luottamuksellisesti ja vain niiden henkilöiden kesken, joiden on tehtävänsä vuoksi tarpeen tietää asiasta.

Joukkueelle tai vanhemmille ei lähtökohtaisesti kerrota henkilön terveydestä, mahdollisesta päihdeongelmasta tai asian käsittelystä.

Jos tapahtuma on ollut näkyvä ja siitä pitää tiedottaa, viesti voi olla esimerkiksi:

"Seuran tietoon on tullut joukkueen toimintaan liittyvä tilanne, johon seura on puuttunut toimintaperiaatteidensa mukaisesti. Asia on seuran käsittelyssä. Pelaajien turvallisuus ja hyvinvointi ovat toimintamme ensisijainen lähtökohta. Yksittäiseen henkilöön liittyviä asioita emme käsittele julkisesti."

Prosessikuvaus

HUOLI

↓

Havainto kirjataan

↓

Onko välitön turvallisuusriski?

EI
→ varhaisen tuen keskustelu
→ sovitut toimenpiteet
→ seuranta
→ tarvittaessa uusi keskustelu ja jatkotoimet

KYLLÄ / henkilö vaikuttaa päihtyneeltä seuran tehtävässä
→ tehtävän välitön keskeyttäminen
→ lasten turvallisuuden varmistaminen
→ turvallinen poistuminen
→ tapahtuman dokumentointi
→ henkilön kuuleminen
→ tilanteen kokonaisarvio
→ päätös jatkotoimista
→ tarvittava tuki ja seuranta

Päihteettömyys on ehdoton edellytys seurantoiminnan turvallisuuden ylläpitämiselle. Jokaisella seurassa toimivalla aikuisella on vastuu turvallisuuden ylläpitämisestä.

Yhdessä olemme enemmän.